

Zpravodaj České národopisné společnosti

Ročník 24

Praha–Brno, prosinec 2020

Číslo 3

Vážené členky a vážení členové České národopisné společnosti,

třetí letošní číslo Zpravodaje přináší nové informace o činnosti České národopisné společnosti v období červenec až prosinec 2020.

Věnujte, prosím, pozornost především zprávám o nových **grantových žádostech** podaných u Ministerstva kultury a Rady vědeckých společností na rok 2021, o zprávách z **Valného shromáždění ČNS a konference ČNS s názvem Etnologie mezi vědou a politikou: Vy/po/zne/užívání etnologických věd od 19. století do současnosti**, které se uskutečnily v září 2020 v Příbrami, o **fungování Fondu PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., a PhDr. Josefa Vařeky, DrSc.**, o **připravované odborné konferenci k nedožitým devadesátým narozeninám PhDr. Karla Pavlištika, CSc.**, s názvem **Mezi etnografií, folkloristikou a muzejnictvím** a **připravovaných akcích Komise při ČNS, o zahraniční spolupráci i dalším zprávám.**

Činnost exekutivy

- Hlavní výbor ČNS se sešel v daném období na třech jednáních, a to 14. září 2020 v Penzionu U Muzea v Příbrami-Březových Horách, nově zvolený HV pak 15. září 2020 v kulturně-vzdělávacím centru Anenského dolu v Hornickém muzeu v Příbrami-Březových Horách a 11. prosince 2020 v Etnologickém ústavu AV ČR, v. v. i., (detašované pracoviště Brno).
- ČNS podala na rok 2021 **čtyři žádosti o granty**. Na Ministerstvo kultury byly odeslány dva grantové projekty – na vydání prvního čísla Národopisného věstníku 2021, ročník XXXVIII/80 a na dokončení digitalizaci a pasportizaci dotazníků ČNS (3. fáze), k Radě vědeckých společností to byly také dva grantové projekty – na vydání druhého čísla Národopisného věstníku 2021, ročník XXXVIII/80 a na pokračování prací na bibliografické databázi (především na změnu uložení a zpřístupnění dat).
- Plenární zasedání Rady vědeckých společností v Praze 15. října 2020 proběhlo díky epidemiologické situaci v České republice pouze formou dílčího hlasování per rollam, náhradní jednání je naplánované na jaro 2021.
- HV ČNS se rozhodl i přes nepříznivé podmínky epidemiologické situace v ČR vyhlásit pro rok 2021 další ročník **Ceny ČNS i Studentské ceny ČNS** (stane se tak dle Stanov tradičně v novém roce).

Valné shromáždění ČNS – 15. září 2020 v Příbrami

- Valné shromáždění ČNS proběhlo 15. září 2020 od 11.00 v kulturně-vzdělávacím centru Anenského dolu (Hornické muzeum v Příbrami-Březových Horách) v Příbrami. Hosty a účastníky VS přivítal PaedDr. Josef Velfl, ředitel Hornického muzea v Příbrami a zástupci města Příbrami, Etnologického ústavu AV ČR, v. v. i. a NÚLK.
- Poděkování za vynikající spoluorganizaci VS i následné konference patří řediteli Hornického muzea v Příbrami PaedDr. Josefu Velflovi a jeho muzejním pracovníkům, především Mgr. et Mgr. Stanislavě Moravcové.
- Valného shromáždění se zúčastnilo 41 členů ČNS, kvůli epidemiologické situaci nemohli osobně dorazit zástupci sesterských společností ze Slovenska a Polska.
- Hlavní část programu VS byla zahájena **předáním diplomů** přítomným výhercům Ankety ČNS, které neproběhlo kvůli vládním nařízením tradičně v červnu na Mezinárodním folklórním festivalu ve Strážnici. Poté následovaly **zprávy o činnosti ČNS v letech 2017–2020**, tedy od posledního VS, které se konalo v září 2017 ve Znojmě. Hlavní zprávu o činnosti ČNS přednesla předsedkyně ČNS Mgr. Jana Nosková, Ph.D. O finančním hospodaření informovala PhDr. Jana Pospíšilová, Ph.D. Zprávu revizní komise přednesl PhDr. Roman Doušek, Ph.D. Spolupráci s dopisovateli zhodnotil PhDr. Roman Malach, Ph.D. O zahraniční spolupráci informovala PhDr. Eva Kuminková, Ph.D. Dění v redakci a při vydávání Národopisného věstníku shrnul doc. PhDr. Miroslav Válka, Ph.D. O výsledcích Ankety ČNS i Studentské ceně ČNS informovala PhDr. Zuzana Čermáková, Ph.D. Činnost Komise představil Roman Tykal a za Mgr. Gabrielu Směřičkovou kolegyně Mgr. Marta Kondrová. Události ve spolkovém archivu za poslední tři roky shrnula prom. historička Helena Šenfildová. Informace o projektu bibliografie národopisných časopisů zaslala PhDr. Jiřina Veselská. O webových stránkách a prezentaci ČNS informoval na závěr PhDr. Jan Blahůšek, Ph.D.
- Na VS ČNS byl zvolen nový **Hlavní výbor**, který má devět členů. Novými členy HV ČNS jsou (v abecedním pořadí):
 - PhDr. Zuzana ČERMÁKOVÁ, Ph.D. (Blatské muzeum v Soběslavi – pobočka Husitského muzea v Táboře) – vědecká tajemnice
 - Mgr. Marta KONDROVÁ (Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.) – agenda GDPR
 - PhDr. Eva KUMINKOVÁ, Ph.D. (Národní muzeum v přírodě – Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm) – místopředsedkyně, pověřená osoba pro zahraniční kontakty, UNESCO
 - PhDr. Roman MALACH, Ph.D. (Muzeum regionu Boskovicka, p. o., Boskovice) – agenda grantů digitalizace a pasportizace dotazníků
 - PhDr. Martin NOVOTNÝ, Ph.D. (Národní ústav lidové kultury ve Strážnici) – správa webových stránek ČNS a agenda grantů bibliografických databází

PhDr. Jana POLÁKOVÁ, Ph.D. (Etnografický ústav Moravského zemského muzea v Brně) – spolupráce s dopisovateli

PhDr. Jana POSPÍŠILOVÁ, Ph.D. (Etnologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i., detašované pracoviště Brno) – pokladní

Mgr. Aleš SMRČKA, Ph.D. (Etnologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.) – agenda spojená s Národopisným věstníkem

PhDr. Jiří WOITSCH, Ph.D. (Etnologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.) – předseda.

- VS ČNS zvolilo nového **předsedu ČNS** – novým předsedou se stal PhDr. Jiří WOITSCH, Ph.D.
- VS ČNS zvolilo **revizní komisi**. Jejími členy se stali:
PhDr. Roman DOUŠEK, Ph.D. (Ústav evropské etnologie FF MU Brno)
Mgr. Jan POHUNEK, Ph.D. (Národopisné muzeum Národního muzea Praha)
Mgr. Alexandra ZVONARŮVÁ (Muzeum Jindřichohradecka v Jindřichově Hradci).
- VS ČNS udělilo tři **čestná členství**, a to doc. PhDr. Miroslavovi Válkovi, Ph.D. (laudatio Daniela Drápaly), PhDr. Nadě Valáškové, CSc. (laudatio Stanislava Broučka) a Marii Brandstetterové (laudatio Petra Lidáka).
- VS ČNS odsouhlasilo změny a doplnění Stanov (v rámci přílohy č. 3 o Studentské ceně ČNS a v rámci Čl. 22 o podobě jednání HV ČNS).

Konference Etnologie mezi vědou a politikou: Vy/po/zne/užívání etnologických věd od 19. století do současnosti – 15.–17. září 2020 v Příbrami

- Na Valné shromáždění navázala mezinárodní konference ČNS **Etnologie mezi vědou a politikou**, která byla spolupořádána Etnologickým ústavem AV ČR, v. v. i., Hornickým muzeem v Příbrami a Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici. Její uskutečnění podpořila finančně také Rada vědeckých společností.
- Na konferenci, která zaměřila svou pozornost na témata spojená s vy/po/zne/užíváním etnologických věd od 19. století do současnosti, zaznělo 18 referátů v pěti blocích (vstupní referáty + bloky Za ideje čechoslovakismu, Ve stínu hákového kříže, V boji za socialistické zítřky, Kontexty aplikované etnologie, Etnologie a aktuální společenské přesahy).
- Část referátů odpřednášených na konferenci bude publikována v Národopisném věstníku v roce 2021.
- Po skončení konference měli účastníci možnost navštívit expozice Hornického muzea v Příbrami.

Fond PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., a PhDr. Josefa Vařeky, DrSc.

- Jak jsme již členy ČNS informovali v minulých číslech Zpravodaje, na základě jednání doc. PhDr. Miroslava Války, Ph.D., s paní PhDr. Alenou Plessingerovou, CSc., nabídla dr. Plessingerová ČNS velkorysý finanční dar, který posloužil ke zřízení účelového **Dárcovského fondu PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., a PhDr. Josefa Vařeky, DrSc.**
- Dárcovský fond byl zřízen za účelem podpory etnografických terénních výzkumů vysokoškolských studentů oboru etnologie na území České republiky. Je zaměřen jak na etnografické výzkumy jevů materiální kultury (vesnické stavitelství, lidový oděv, strava, transport, malovýrobní zemědělství, domácí a řemeslná výroba, lidové a zlidovělé umění), tak nemateriálních kulturních jevů výročního a rodinného obyčejového cyklu, lidové religiozity a léčitelství. Vzhledem k modernizaci života ve vesnickém i městském prostředí lze u zmíněných jevů sledovat jejich vývoj provázený novými funkcemi, jež odpovídají současným životním formám. Základním kritériem při výběru soudobých kulturních forem bude však jejich vazba na tradici.
- Byla ustanovena pětičlenná **Správní rada** Dárcovského fondu ve složení: Mgr. Jana Nosková, Ph.D. (předsedkyně ČNS), PhDr. Zuzana Čermáková, Ph.D. (vědecká tajemnice ČNS), PhDr. Martin Novotný, Ph.D. (člen HV ČNS), doc. PhDr. Miroslav Válka, Ph.D. (ÚEE FF MU Brno), doc. PhDr. Marek Jakoubek, Ph.D. et Ph.D. (ÚE FF UK Praha), a **Dozorčí rada**, která je totožná s revizní komisí ČNS ve složení: PhDr. Roman Doušek, Ph.D., Mgr. Jan Pohunek, Ph.D., a Mgr. Alexandra Zvonařová. **Z důvodu změny na pozici předsedy ČNS dochází v rámci Správní rady Dárcovského fondu ke změně – členem Správní rady se stal PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D.**
- K 30. listopadu 2019 byly přihlášeny a následně Správní radou schváleny 2 žádosti o podporu, a to projekt studentky Kateřiny Vlkové z Ústavu evropské etnologie FF MU v Brně s názvem *Současný kulturní a společenský život vesnice v západních Čechách. Na příkladu obce Stýskaly (okr. Plzeň-sever)* a studentky Jitky Petřekové ze stejného ústavu s názvem *Vliv turismu na život a kulturu obyvatel valašské vesnice Velké Karlovice. Na příkladu penzionu Polanský.*
- S výsledky obou výzkumů měli být členové ČNS seznámeni formou studií v Národopisném věstníku v roce 2020, z důvodu epidemiologické situace však nemohlo dojít k dokončení terénních výzkumů u obou projektů. S ukončením výzkumů a zasláním závěrečných studií se počítá v roce 2021.
- Z důvodu nejisté epidemiologické situace se Správní rada rozhodla **pro rok 2021 prozatím nevyhlásit** další možnost přihlášení se o podporu z Dárcovského fondu.

Konference, semináře a další akce

- Klub H+Z a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně ve spolupráci s ČNS zvou na odbornou konferenci k nedožitým devadesátým narozeninám PhDr. Karla Pavlištíka, CSc., s názvem **Mezi etnografií, folkloristikou a muzejnictvím**. Akce by měla proběhnout ve dnech 26.–27. dubna 2021 v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Abstrakta přihlášených příspěvků v maximálním rozsahu 2000 znaků zasílejte do 15. února 2021 na adresu: alena.prudka@muzeum-zlin.cz. Přihlášky bez příspěvku pošlejte nejpozději do 20. března 2021 na stejnou adresu. Více na <https://www.narodopisnaspolocnost.cz/index.php/aktuality/konference-seminare/item/498-mezi-etnografi-folkloristikou-a-muzejnictwim-konference-k-nedozytim-devadesatym-narozeninam-phdr-karla-pavlistika-csc>.
- 19. září 2020 se uskutečnil 3. ročník výstupu na Velkou Javořinu. Jedná se o společenskou akci ČNS a Národopisné společnosti Slovenska (NSS). Členy ČNS informujeme, že členové a přátelé České národopisné společnosti a Národopisné společnosti Slovenska se sejdou i v roce 2021 na vrcholu **Velké Javořiny** (4. ročník), a to opět v **září 2021**. O přesném termínu budeme včas informovat.
- Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení při ČNS, Ústav evropské etnologie FF MU Brno a NÚLK ve Strážnici připravují odbornou konferenci s názvem **Muzea v přírodě a jejich podíl na záchraně vesnického stavitelství**, která by se měla konat ve dnech **12.–13. května 2021 ve Strážnici**.
- Sekce pro lidové obyčeje ČNS, Subkomise pro lidové obyčeje při MKKK, Slováké muzeum v Uherském Hradišti a Ostravská univerzita připravují odbornou konferenci na téma **Tradiční kulturní kontexty pití alkoholu a kouření**, která by měla proběhnout **8.–9. června 2021 v Ostravě**.

Zahraníční spolupráce ČNS – UNESCO

- ČNS se v letech 2016–2019 podílela na činnosti Evaluačního orgánu Mezivládního výboru UNESCO pro zachování nemateriálního kulturního dědictví a kolegium hodnotitelů ČNS posuzovalo nominace na zápisy do světových seznamů nemateriálního kulturního dědictví UNESCO. Do tohoto orgánu není možné být zvolen dvakrát za sebou, ČNS musí tedy na případnou další kandidaturu počkat do roku 2023.
- PhDr. Eva Kuminková, Ph.D., se v termínu 14.–19. prosince 2020 zúčastnila 15. zasedání Mezivládního výboru pro zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO. Česká republika byla na léta 2020–2024 zvolena jeho členem, E. Kuminková, se zasedání aktivně zúčastnila jako zástupkyně vedoucí české delegace (vyslané MKČR). Na přípravě podkladů pro zasedání a vystoupení české delegace se v letošním roce podíleli a online jednání výboru se zúčastnili i další 4 členové ČNS, kteří byli za Českou republiku osloveni MKČR (doc. PhDr. Martina Pavlicová, CSc., doc. PhDr. Daniel Drápala, Ph.D. PhDr. Ilona Vojancová a Mgr. Jan Blažek).

- PhDr. Eva Kuminková, Ph.D., zůstává zástupcem ČNS pro agendu UNESCO i pro roky další.
- Detailní informace o problematice nemateriálního kulturního dědictví je možné nalézt na internetových stránkách UNESCO na <http://www.unesco.org/culture/ich/>.

Členská základna

- Hlavní výbor v daném období obdržel k posouzení pět přihlášek, nikdo z členů se neodhlásil. Novými členy ČNS se stali: Mgr. Jan Blažek (NÚLK ve Strážnici), PhDr. Markéta Skořepová, Ph.D. (Muzeum Vysočiny Pelhřimov), Mgr. Lenka Havlíková (NÚLK ve Strážnici), Mgr. Šárka Prokešová (MZM Brno) a Mgr. Josef Urban (Národní muzeum v přírodě – Hanácké muzeum v přírodě).
- Během druhé poloviny roku 2020 opustily řady ČNS členky PhDr. Jitka Noušová († 29. 9. 2020) a PhDr. Věra Trkovská († 7. 10. 2020).
- Pro komunikaci se členy ČNS je využívána jak e-mailová, tak klasická pošta. **Tímto bychom chtěli požádat členy ČNS, aby nám, pokud došlo nebo někdy v budoucnu dojde ke změně jejich e-mailové a/nebo poštovní adresy, obratem sdělili její nové znění.** Platná poštovní a e-mailová adresa je potřeba pro zasílání informací a publikací ČNS – například Zpravodaje ČNS nebo Národopisného věstníku. Je škoda, pokud k adresátům zásilky a informace nedorazí a vracejí se zpět jako nedoručitelné. Informace o změně adres prosím zasílejte na e-mailovou adresu: jiri.woitsch@post.cz nebo na poštovní adresu: Česká národopisná společnost, Národní třída 3, 117 20 Praha 1. Děkujeme.

Národopisný věstník

- V červenci 2020 proběhlo rozeslání NV 1/2020. Před Vánoci letošního roku bude členům rozeslán i NV 2/2020.
- V NV 1/2021 i NV 2/2021 budou otištěny příspěvky z konference v Příbrami.
- Národopisný věstník není distribuován členům, kteří dluží členské příspěvky za tento, případně minulé roky. Po doplacení dlužných členských příspěvků jim bude Národopisný věstník zaslán dodatečně.

Dopisovatelská síť

- Hlavní výbor ČNS uvítá podněty z řad členů ČNS k **vytvoření tematických dotazníků**, své náměty můžete zasílat na adresu j.polakova@mzm.cz.
- Stále probíhá snaha oslovit nové dopisovatele z celé České republiky (prostřednictvím kontaktování obcí v rámci jednotlivých krajů aj.) a obohatit tak dopisovatelskou síť.

Webové stránky ČNS

- Chtěli bychom poděkovat členům ČNS, kteří zasílají informace na naše webové stránky, a oslovit i další členy, aby **nám zasílali do kategorie AKTUALITY informace o nově vydaných knihách, o připravovaných a probíhajících výstavách, o pořádaných konferencích a seminářích či dalších akcích**, na nichž se podílejí členové ČNS a jež korespondují se zásadami činnosti ČNS. Webové stránky jsou určeny k informování o ČNS jako základní odborné oborové organizaci a o její aktuální činnosti a činnosti jejích členů. Informace zasílejte prosím na adresu: info@narodopisnaspolecnost.cz nebo martin.novotny@nulk.cz.
- Stránky si můžete prohlédnout na této adrese: www.narodopisnaspolecnost.cz.

GDPR

- Hlavní výbor ČNS sestavil v rámci GDPR Interní směrnici k ochraně osobních údajů a Souhlas ke zpracování osobních údajů, jenž byl zaslán členům ČNS (i členům dopisovatelské sítě), kteří mají e-mailovou adresu, resp. poštou s Národopisným věstníkem 2/2019. **Důrazně žádáme členy ČNS, kteří tak ještě neučinili, o jeho podepsání a zaslání zpět** – buď ve formě skenu e-mailem na adresu info@narodopisnaspolecnost.cz, popř. marta.kondrova@slovackemuzeum.cz, nebo poštou na adresu ČNS: Česká národopisná společnost, z. s., Národní 3, 117 20 Praha 1.
- Vámi podepsaný souhlas **je bezpodmínečně nutný pro komunikaci s Vámi jako členy ČNS** (týká se například Vaší e-mailové a poštovní adresy, tj. umožnění veškerého písemného styku s Vámi jako členy ČNS – zasílání Zpravodaje, Národopisného věstníku atd.) a tím tedy pro fungování ČNS. Podepsaný souhlas, prosíme, odešlete obratem. Děkujeme.
- Souhlas se zpracováním osobních údajů je možno kdykoliv odvolat.

Členské příspěvky

- Upozorňujeme členy, kteří ještě neuhradili členské příspěvky za rok **2020** (popř. i za rok 2019), aby tak obratem učinili.
- Zároveň upozorňujeme, že od **1. 1. 2015** se zvýšily členské příspěvky, a to následovně:

Řádný člen: 400 Kč / rok

Kolektivní člen: 1500 Kč / rok

senioři nad 70 let: 0 Kč (s možností dobrovolného příspěvku na činnost ČNS)

Členské příspěvky můžete uhradit poštou či bankovním převodem na účet České národopisné společnosti: **2300812413/2010, FIO banka, a. s.** (prosíme, pro lepší identifikaci platby napište do zprávy pro příjemce své jméno nebo číslo průkazky), nebo po předchozí domluvě také u pokladní ČNS PhDr. Jany Pospíšilové, Ph.D. (jana.pospisilova@iach.cz), případně u předsedy ČNS PhDr. Jiřího Woitsche, Ph.D. v Praze (jiri.woitsch@post.cz).

**Členové Hlavního výboru přejí všem členům ČNS
pokojné svátky vánoční
a optimistický vstup do nového roku 2021!**

Ukázka ústřední scény z betléma Jiřího Drhovského, držitele titulu Nositel tradice lidového řemesla (nový přírůstek Husitského muzea v Táboře, foto Jiří Drhovský ml., 2020)

Zpravodaj České národopisné společnosti, ročník 24, 2020, č. 3

Zpracovali Zuzana Čermáková a Jiří Woitsch.

Vydala ČNS se sídlem v Praze, Národní tř. 3 / Praha – Brno, prosinec 2020.